

Tupakoinnin lopettaminen - reseptilääkkeet

Lääkärikirja Duodecim

4.2.2020

Tupakoinnin asiantuntijalääkäri Kristiina Patja

- Varenikliini
- Bupropioni

Tupakoinnin lopettamiseen on tarjolla kaksi lääkettä, joissa ei ole nikotiinia. Lääkäri voi määrätä niitä tupakasta vieroitukseen. Varenikliini muistuttaa rakenteeltaan nikotiinia ja siksi se sitoutuu samaan paikkaan keskushermostossa. Näin nikotiini ei pääse vaikuttamaan lainkaan ja tupakoiija jää ilman nikotiinin kiihdyttävää vaikutusta. Tupakointi ei anna samanlaista kokemusta vaan tuntuu useimmista epämiellyttävältä. Lääke helpottaa vieroitusoireita. Varenikliinin kanssa ei tule käyttää nikotiinikorvaushoitoa. Bupropioni on toinen reseptilääke, ja sen kanssa voi käyttää nikotiinikorvaushoitoa.

Varenikliini

Varenikliini (Champix®) muistuttaa kemialliselta rakenteeltaan nikotiinia. Se sitoutuu aivoissa samaan paikkaan kuin nikotiini, eikä nikotiini näin ollen pääse kiinnittymään solukalvolle. Tupakointi ei anna samaa tunnetta kuin ilman lääkettä. Lisäksi sillä on osin nikotiinin kaltainen osittainen kiihdyttävä vaikutus eli se lievittää vieroitusoireita. Lääke ei aiheuta riippuvuutta. Varenikliinilääkitys aloitetaan 1–2 viikkoa ennen tupakoinnin lopettamista. Osalle syntyy jo ensipäivinä vastenmielisyys tupakointia kohtaan, ja yleensä tupakointimäärä pienenee. Lopettamispäivä sovitaan etukäteen, mutta tupakoinnin voi lopettaa myös saman tien.

Varenikliinin sivuvaikutukset ovat varsin tavallisia. Yleisin on pahoinvointi, jota esiintyy alkuvaiheessa 28 %:lla. Lisäksi esiintyy päänsärkyä ja poikkeavia unia. Oireet helpottuvat, jos lääkeannosta pienennetään. Käytetty annos on 2 mg vuorokaudessa. Hoito kestää 12 viikkoa ja voi jatkua 24 viikkoa, jos tupakointi jatkuu hoidon ensimmäisten kahden kuukauden aikana. Varenikliinin kanssa ei voi käyttää nikotiinikorvaushoitotuotteita. Alkoholin käyttöä olisi hyvä vähentää lääkityksen aikana.

Varenikliini on reseptilääke, ja yhteys lääkäriin ennen tupakoinnin lopettamista varmasti vahvistaa lopettamista. Koska tupakoinnin lopettaminen on vaativa urakka, on suotavaa, että hoidon onnistumista seurataan jatkokäynneillä joko lääkärin tai hoitajan vastaanotolla.

Bupropioni

Bupropioni (Voxra®, Zyban®) on alun perin masennuslääke. Sen vaikutus tupakanpolton lopettamiseen havaittiin sattumalta. Tupakasta vieroituksessa siitä käytetään pienempää annosta kuin masennuksen hoidossa. Se vaikuttaa aivojen nautintokeskukseen ja siellä dopamiini-nimiseen välittäjäaineeseen, joka välittää tupakan nikotiinin aiheuttamaa nautintoa. Tablettimuotoinen lääke vähentää tupakanhimoa ja vieroitusoireita.

Lääkkeen käyttö aloitetaan ennen tupakoinnin lopettamista, koska sen vaikutus tulee hitaasti esiin. Tupakoinnin lopetuspäivä on toisella hoitoviikolla. Läkettä käytetään 7–8 viikkoa. Läkettä ei kannata jatkaa yli hoitoajan, jos vieroittuminen ei onnistu. Tämän lääkkeen kanssa voidaan käyttää nikotiinikorvaushoitotuotteita, niillä ei ole keskenään yhteisvaikutuksia.

Huomattavaa on, että lääke ei sovi kaikille. Sitä ei voi käyttää, jos on joskus saanut

kouristuksia (epilepsia) tai potee sairautta, jossa kouristuksen riski on lisääntynyt (useat aivosairaudet). Lääkäri arvioi lääkkeen määräämisen yhteydessä riskit. Yhteys lääkäriin ennen tupakoinnin lopettamista varmasti omalta osaltaan vahvistaa lopettamista ja on suotavaa, että hoidon onnistumista seurataan jatkokäynneillä joko lääkärin tai hoitajan vastaanotoilla.

Artikkelin tunnus: dlk01067 (032.117)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim